

BINNEN bij BOEREN

*Rapport Binnen Bij Boeren
Culturele ontsluiting van privaatrechtelijke archieven*

*Prospectie, ontsluiting en valorisering van particuliere landbouwarchieven in
Vlaanderen (1800-1980)*

Centrum Agrarische Geschiedenis vzw, Leuven
2007

1. Inleiding

Tijdens de afgelopen twee eeuwen werd de Belgische en Vlaamse landbouw gekenmerkt door ingrijpende mutaties. Een aantal van deze transformaties zijn de afgelopen decennia door historici diepgaand geëxploreerd. De economische evolutie van de primaire sector kwam aan bod. Verschillende studies focusten op het plattelandsleven en de landbouwmodernisering op regionaal en lokaal niveau. De specifieke rol van landbouwersorganisaties zoals Boerenbond en de uitbouw van het landbouwkrediet werden onder de loep genomen. Tenslotte kreeg ook het landbouwbeleid tijdens de negentiende eeuw heel wat aandacht.

Deze onderzoekspistes en -initiatieven werden in de eerste plaats gestuurd door de aanwezigheid en beschikbaarheid van landbouwarchieven en -bronnen. Heel wat onderzoekstopics bleven tot op heden onaangeroerd omdat het onduidelijk was welk materiaal is bewaard en waar het zich bevindt. Verwaarloosde thema's zijn de sociale, economische en technologische ontwikkelingen op bedrijfs- en gezinsniveau. Het historisch onderzoek naar de ontwikkelingen in de landbouwsector gedurende de voorbije twee eeuwen, dat zowel op het nationale als op het internationale forum een toenemende aandacht geniet, wordt meer en meer geconfronteerd met die (ogenschijnlijk) eenzijdige en beperkte beschikbaarheid van archiefmateriaal.

Een eerste aanzet tot het opsporen en in kaart brengen van “oude” en “nieuwe” landbouwarchieven resulteerde begin 2007 in een *Gids van landbouwarchieven in België*, verschenen in de reeks ICAG Studies¹. Deze gids biedt een overzicht van het papieren archief dat op de meest verscheiden openbare en publiek toegankelijke bewaarplaatsen in België wordt bewaard van en over de land- en tuinbouw van België en zijn kolonie tussen 1795 en 2000. Tijdens de studienamiddag “Het geheugen van de boer” die doorging op 9 februari 2007 in Leuven onderstreepten enkele landbouw- en rurale historici uit Vlaanderen en Nederland het belang van deze landbouw gids voor het wetenschappelijk onderzoek. Opvallend in deze gids is de quasi afwezigheid van archieven gevormd door landbouwers zelf. Ondanks de belangrijke rol die de landbouwer en zijn onderneming vroeger en vandaag innemen in de samenleving, is de zorg voor landbouwarchieven meestal niet groot geweest. Tot vandaag kreeg de individuele landbouwer als archiefvormer amper aandacht van lokale en nationale archiefinstellingen. We weten totaal niet hoeveel en welke archiefcollecties nog worden bewaard bij de boer thuis op zolder, of in de stal. Ongetwijfeld ging veel materiaal verloren. Maar we zijn er van overtuigd dat in privé-handen of bij de landbouwers zelf, nog heel wat archiefpareltjes moeten te vinden zijn. En daarom dus dit project, “Binnen bij boeren”.

Centraal in het project staan de landbouwer, zijn gezin en zijn bedrijf. Hoofdopdracht van dit project is door te dringen op het niveau van het individuele bedrijf en de boerenfamilie². Wat hebben zij bewaard? Hoe waardevol is dit materiaal? Hoe kunnen we hen sensibiliseren om blijvend aandacht te hebben voor dit erfgoed?

De mooie resultaten van dit project vormen een verbreding en versterking van de archiefsector in Vlaanderen. Via een gerichte prospectie werden nieuwe, niet-gekende archieven en bijhorende documenten van

---

¹ MATTHYS, C en LEFEBVRE W. *Gids van landbouwarchieven in België, 1795 – 2000*. Leuven, 2006

landbouwers geregistreerd. “Binnen Bij Boeren” brengt zo voor een stuk in kaart wat er nog overblijft aan landbouwarchief in het bezit van particulieren.

Het project had niet de intentie de opgedoken en geregistreerde archieven over te brengen naar archiefinstellingen en ook niet de ambitie om vanuit CAG zelf een archiefcollectie aan te leggen. Indien de archiefvormers of eigenaars toch zouden overwegen om de archiefstukken van de hand te doen, kon hieromtrent advies gegeven worden of worden doorverwezen naar archiefdiensten in de regio of naar experts. Dit project wil ook, waar noodzakelijk, raad geven in verband met de bewaring en het beheer van deze archieven.

Aanvankelijk zou de focus van dit project liggen op de provincies Limburg, Antwerpen en Vlaams-Brabant. Om de haalbaarheid van dit project af te tasten werd op vraag van de Commissie de focus vernauwd naar één welomschreven regio, namelijk Haspengouw. Wie Haspengouw zegt, zegt onvermijdelijk landbouw. Haspengouw roept onwillekeurig het beeld op van een rijke landbouwstreek, deze voorstelling klopt dan ook in grote mate. Kijk maar naar de aanwezigheid van de grote vierkantshoeves, de uitgestrekte landerijen en vruchtbare gronden. In de veronderstelling dat rijkere landbouwgezinnen, waarvan het bedrijf van generatie op generatie werd doorgegeven, meer noteerden en bijhielden, hoopten we in Haspengouw op de goede plaats te zijn³. Doordat de streek een grote samenhang vertoont en slechts in beperkte mate verstedelijkte, wordt ze beschouwd als een gaaf landschap op Vlaams niveau. Haspengouw is nog steeds één van de belangrijkste landbouwregio's in Vlaanderen⁴.

Ondanks de duidelijke geografische afbakening van het project, kwamen ook vanuit West-Vlaanderen enkele positieve reacties. Een landbouwersfamilie uit Bavikhove vroeg zich af waarom Haspengouw als projectregio was gekozen en waarom dit project niet werd opengetrokken naar de rest van Vlaanderen. In het West-Vlaamse Zuienkerke werd een interessant archief teruggevonden van het Hof “Groot Schoeringe”, bestaande uit dagboeken, hoeveboeken en teeltplannen vanaf 1930. Ongetwijfeld bevinden zich in andere Vlaamse regio's nog heel wat interessante (landbouw)archieven bij particulieren thuis.

De zoektocht naar landbouwarchieven werd georganiseerd via diverse acties. Er werd een nauwe samenwerking opgestart met een aantal Vlaamse socio-culturele plattelandsorganisaties en landbouwersverenigingen. De partners in dit project zijn Culturele Biografie Vlaanderen, het Openluchtmuseum Bokrijk, Boerenbond en de Landelijke Gilden. De praktische inbreng en het enthousiasme van deze twee laatste waren van groot belang bij het bereiken van het specifieke doelpubliek. Zij vormden de ideale verbinding tussen het Centrum Agrarische Geschiedenis en het landbouwgezin op het terrein. En betekenden niet zelden het verschil tussen wel participeren aan dit project of het deurslot van de archiefzolder dicht laten.

---

² De verwerkende nijverheid werd buiten de scope van dit project gelaten.

³ DAEMS, S. *Het hart van Haspengouw*. Leuven, 1992.

⁴ JACOBS, V. *Limburgs-Haspengouw: een fruitstreek met traditie*. Sint-Truiden, 1997.

2. Aanpak

In een eerste fase (oktober-december 2006) werd onderzocht of er al gelijkaardige speurtochten naar particulier landbouwarchief werden ondernomen in het buitenland. Welke was hun manier van aanpak en konden hieruit tips worden geplukt? Wat waren de resultaten? Onder meer met collega's van de Leerstoel Agrarische Geschiedenis van de Universiteit Wageningen, van de Stichting Historisch Boerderij Onderzoek (SHBO, Arnhem) en van het Rural History Centre in Reading werd contact opgenomen. Zij benadrukten dat prospectie naar particulier boerenarchief zeer tijdrovend is, met wisselend succes verloopt en dat veel afhangt van persoonlijke contacten op het terrein of aanbevelingen. Overwegend zijn boekhoudkundige stukken bijgehouden en dat op een zeer fragmentarische manier⁵. Maar niettemin lonen de inspanningen, want her en der duiken er pareltjes op die alle moeite doen vergeten. Vooral in Groot-Brittannië, waar de landbouwondernemingen al in de achttiende eeuw en zelfs vroeger op een relatief grote schaal en op een professionele manier opereerden, werden de voorbij tien à twintig jaar heel wat waardevolle archieven gered.

Ook de resultaten van de gids van landbouwarchieven in België werden grondig geanalyseerd. Opvallend hierin is de afwezigheid van archiefmateriaal dat een rechtstreeks historisch beeld geeft van de boer, zijn onderneming en zijn gezin of familie. In enkele archiefinstellingen en documentatiecentra, vooral in Wallonië, worden pachtregisters, kasboeken en andere financiële stukken van (overwegend) grotere pachthoeves bewaard. Voor Vlaanderen werd nauwelijks iets geregistreerd.

Na deze algemene voorbereiding werd een plan van aanpak opgesteld, werden al de eerste contacten op het terrein gelegd, adresgegevens verzameld en volgden een aantal plaatsbezoeken bij landbouwers thuis wiens contactgegevens we hadden gekregen van de projectpartners.

Vanaf januari 2007, in een tweede fase, werd het project zichtbaar en concreet gemaakt voor het doelpubliek. Een oproep en voorstelling van het project gebeurde via allerlei media. De oproep werd verspreid in de ledenbladen en op de websites van de participerende plattelands- en boerenorganisaties. Eveneens werd via de klassieke erfgoedverenigingen zoals Heemkunde Vlaanderen en Volkskunde Vlaanderen gecommuniceerd over de doelstellingen van dit project. Dat gebeurde vooral door het verspreiden van een projecttekst met bijhorende foto (Bijlage 1). Hieronder worden de organisaties die de oproep op een of andere manier overnamen opgesomd.

- Boerenbond: Boer en Tuinder en website
- Heemkunde Vlaanderen: Oproep in het driemaandelijks tijdschrift *'De Binnenkrant'*
- Volkskunde Vlaanderen: Oproep op de website
- Limburgs Steunpunt Rurale Ontwikkeling (LISRO): verspreid onder de leden
- Regionaal landschap Haspengouw en Voeren: verspreid onder leden
- Algemeen boerensyndicaat: Oproep in het tijdschrift Drietandmagazine

---

⁵ VAN CRUYNINGEN, P. "Boerderijen en archieven", in: *Archievenblad*, 7 (2003) 10-15 en BLEKKENHORST, T; RENES, H. en ROMMES, R. *Doorploegen: Gids voor historisch onderzoek naar het boerenbedrijf in de provincie Utrecht*. Utrecht, 2003.

- Provincie Limburg: Oproep op de website
- Gemeentebesturen: Verspreid in de gemeentebesturen van Sint-Truiden, Heers, Tongeren en Riemst
- Erfgoedcel Sint-Truiden: Oproep op de website
- Stedelijk museum Sint-Truiden
- Erfgoedcel Tongeren: Oproep op de website
- Archiefbank Vlaanderen: Oproep op de Website
- Stadsarchief en Rijksarchief Hasselt: doorgegeven aan de lezers
- Heemkunde kringen: Heemkring Gogri Riemst
- Veilingen: Oproep in het ledenblad van Veiling Haspengouw: *“Het Veilingklokje”*
- AVEVE winkels: projecttekst in winkel

Extra pers aandacht kwam van TV Limburg, een ideale kans aangezien televisie een sterk medium is. Via dit kanaal was het mogelijk een oproep te lanceren in het programma *“Wakker op de Akker”*. Elke dinsdag en vrijdag belicht het programma één bepaald onderwerp van de Limburgse land- en tuinbouw. Het programma streeft ernaar de land- en tuinbouw zo waarheidsgetrouw mogelijk in beeld te brengen. Op 28 februari 2007 werd op de boerderij Lenaerts in Rutten de zoektocht naar archief in scène gezet. De aflevering werd meermaals uitgezonden tussen 2 en 7 maart 2007 en resulteerde in enkele reacties.

In een derde fase werd op 8 maart 2007 een vergadering georganiseerd met de partners van dit project. Deze bijeenkomst bood in eerste instantie een stand van zaken van het project aan. De vergadering had eveneens tot doel het project te verduidelijken en verdere manieren aan te reiken om het doelpubliek te bereiken.

In een vierde fase werd vanaf maart 2007 de prospectie ter plaatse volop gestart. Deze concentreerde zich aanvankelijk rond Tongeren, aangezien de eerste reacties voornamelijk uit deze regio kwamen. Een tweede golf van reacties situeerde zich rond Sint-Truiden en een laatste golf kwam vanuit de regio Riemst. Bij de plaatselijke bakkers en Aveve centra werden eveneens de projectteksten verspreid, in de veronderstelling dat landbouwers geregeld in deze handelszaken komen. Via de participerende organisaties, erfgoedkanalen en gemeentes verkregen we heel wat contactgegevens van landbouwers met eventueel nog archief in hun bezit. Zo werden we ook in contact gebracht met een aantal fruittelers via de voorbereiding van de tentoonstelling *“Appels met zwembandjes”* die het CAG organiseerde in het Stedelijk Museum van Sint-Truiden, samen met de erfgoedcel. Deze personen kregen een brief met uitleg over het project en werden opgebeld. Via een aantal contacten kregen we al snel adressen van andere landbouwgezinnen doorspeeld. De prospectie toonde aan dat deze introducties cruciaal waren.

Er werd in deze maanden ook letterlijk aangeklopt bij landbouwers, helaas bleek het een onbegonnen werk om dit terreinonderzoek op grote schaal en voor langere tijd te ontwikkelen. Het nam veel tijd in beslag en de directe resultaten waren zeer beperkt. Het werd snel duidelijk dat een eerste introductie over het project per brief of nog beter via een persoonlijke kennis noodzakelijk was. Of via een gekende landbouworganisatie. In juli verstuurde de afdeling Beroepswerking van de Boerenbond een rondzendbrief aan 350 nog actieve landbouwers in Haspengouw. (Bijlage 1) Hierdoor steeg het aantal reacties opvallend.

De plaatsbezoeken waren een zeer tijdrovende bezigheid. Veelal kon één bezoek al snel gemiddeld een drietal uren in beslag nemen. Vaak hadden landbouwers ook een heleboel te vertellen, maar was er dan uiteindelijk geen interessant archief voorhanden. Het bleek dan bijvoorbeeld om slechts een verzameling bidprentjes en doodsprentjes te gaan, of om oude foto's en prentkaarten van het dorp. Op die manier konden per dag maximum drie plaatsbezoeken worden gedaan. Daarbij moet ook rekening worden gehouden met de verre en soms moeilijke verplaatsingen. Sommige boerderijen liggen in kleine afgelegen dorpjes en gehuchten, bijvoorbeeld in Klein-Gelmen of Bommershoven. Dit alles in beschouwing genomen, gebeurden er gedurende het project een zestigtal plaatsbezoeken.

In een viijfde fase (vanaf juli-augustus 2007) werd alle waardevolle informatie ingevoerd in Archiefbank Vlaanderen. Archiefbank Vlaanderen is een permanente databank van private archieven in Vlaanderen, die online kan worden geconsulteerd op www.archiefbankvlaanderen.be. In nauwe samenwerking met Lieve Dhaene (KADOC-K.U.Leuven) werd bekeken op welke manier de relevante informatie kon worden geïmporteerd in de database van Archiefbank Vlaanderen. Aangezien nog niet alle plaatsen werden bezocht en/of alle archieven volledig werden bekeken, is het ook niet mogelijk geweest om alle verworven gegevens in de database in te voeren en online te plaatsen. Momenteel zijn er 13 ingevoerde archieven. Na een volledige beschrijving van de resterende archieven, wordt dit vanzelfsprekend verder aangevuld. De informatie zal na verloop van tijd ook raadpleegbaar zijn voor het publiek. Het spreekt uiteraard voor zich dat de adressen en telefoonnummers van deze landbouwgezinnen niet zichtbaar zullen zijn. Er kan echter altijd contact met hen worden opgenomen via het Centrum Agrarische Geschiedenis. Het CAG zal overigens ook nieuwe reacties vanuit Haspengouw en elders blijven opvolgen en indien relevant de informatie registreren in of doorspelen aan medewerkers van Archiefbank Vlaanderen.

De zesde en voorlopig laatste fase (vanaf augustus-september 2007) bestaat uit het schrijven van het eindrapport met daarin een weergave van de gevonden archieven en de voornaamste conclusies.

3. Kwalitatieve analyse

Aanvankelijk zag het er niet naar uit dat de Haspengouwse landbouwers stonden te springen om te laten weten dat zij nog archief in hun bezit hadden. Integendeel, het scepticisme was groot. Velen wilden wel eens rondneuzen of ze iets bruikbaar hadden liggen, maar beslisten vaak dat het om financiële gegevens ging die ze liever niet lieten inkijken. Zo waren er heel wat landbouwgezinnen uit Bommershoven met een mooie en volledige collectie pachtboekjes (negentiende en twintigste eeuw). Ze wilden evenwel niet meewerken aan dit project en zeker niet met naam worden vermeld. Anderen hadden geen enkel idee dat hun verzameling “oud papier” enige waarde had voor “buitenstaanders”. Ze wisten dat het project lopende was, maar vroegen zich af of hun bijdrage wel nuttig kon zijn.

We stelden vast dat uit de ene regio meer reactie kwam dan uit een andere. Dit was volledig te wijten aan de hulp en introducties via mensen die actief meewerkten aan het project. Zo konden we in Riemst via de familie Peumans, de Heemkunde Kring Gogri en de heer Paul Palmans in contact komen met een aantal landbouwers met archief. In de streek van Sint-Truiden en Heers gebeurde dit met de hulp van de erfgoedcel van Sint-Truiden en het Stedelijk museum. Het opzetten van een eigen tentoonstelling rond de fruitteelt Haspengouw en de bijhorende prospectie leverde zo heel wat contacten op. Een rondzendbrief van Boerenbond einde juli 2007 aan 350 nog actieve landbouwers in Haspengouw, resulteerde in een grote respons. Via deze contacten komen momenteel nog steeds meldingen en vragen binnen.

Over het algemeen werd een amalgaam van weinig samenhangende archiefstukken teruggevonden. Ongeveer 2/3 daarvan bestond uit bedrijfsarchief, het resterende deel was familiearchief. De bedrijfsarchieven bestaan uit documenten met betrekking tot de landbouwactiviteiten (overwegend met een financieel karakter), terwijl het familiearchief vooral correspondentie, familiefoto's en doodsbrieven bevat. De archiefstukken dateren voornamelijk uit de late negentiende eeuw en twintigste eeuw. Toch zijn er ook pachtboeken en dagboeken uit de zeventiende eeuw teruggevonden. Opmerkelijk is dat men vooral archiefstukken bewaarde in verband met de financiële gegevens van de landbouwonderneming, zoals boekhouding, aankopen van materiaal en machines en in het bijzonder een groot aantal pachtboekjes en hoeveboeken waarin de opbrengst van de landbouwactiviteiten nauwgezet werden genoteerd. Daarnaast doken ook enkelearchieven op met betrekking tot politieke activiteiten of werkzaamheden binnen landbouworganisaties zoals Boerenbond. Bovendien kwamen we in contact met enkele verzamelaars die uit persoonlijke interessearchieven bewaarden van andere landbouwfamilies. Tot slot werden ook talrijke films en dia's gevonden over het plattelandsleven in Haspengouw.

Samenvattend kunnen we stellen dat veelal de 'leuke of merkwaardige stukken' werden bijgehouden: boeken met een mooie kaft, zeer oude registers, brieven met een zegel of oude foto's. Over het algemeen werden de oudere, vergeelde en onleesbare papieren weggesmeten. Boeren hadden overigens ook niet de gewoonte voor de jaren 1950-1960 om veel gegevens te noteren en documenten voor langere tijd bij te houden. Archiefstukken, foto's en documenten werden vaak bewaard omwille van sociale en emotionele redenen, uit elementair respect en eerbied tegenover vroegere generaties. De huidige generaties voelen een zekere verbondenheid en verantwoordelijkheid om het werk en nalatenschap van hun (voor)ouders via het bewaren

van archiefdocumenten te erkennen.

4. Overzicht

In het hierna volgende overzicht worden in een korte beschrijving de meest interessante archieven weergegeven.

Familie Moïes

Één van de eerste gevonden archieven is dat van de familie Moïes te Heers. De familie runt al 10 generaties lang op de Michaelhoeve een landbouwbedrijf. De familie hecht veel belang aan hun verleden en ziet het bewaren van de archiefstukken dan ook als een vorm van respect ten opzichte van hun voorouders. Zo hield deze familie nog het dagboek uit 1739 bij van de eerste eigenaar van de hoeve, Gilles Moens. Hierin noteerde hij vanaf 1739 tot 1766 de renten, cijzen en pachtgelden die hij voor zijn hoeve en bouwgrond jaarlijks schuldig was. Ook de rekeningen die hem in natura of in speciën werden betaald, hield hij nauwkeurig bij. Verder bevat het boekje enige remedies tegen ziekten en plagen, losse aantekeningen over miswas en voorspoedige oogsten, gebeurtenissen in familie en gemeente, en, zoals het toen dikwijls het geval was, abnormale natuurverschijnselen. De heer Moens had alleen dochters. Één van hen huwde met een zoon uit de familie Moïes, waardoor de hoeve vanaf dan verder werd gezet onder de naam Moïes. Bovendien bewaarde Diaene Moïes heel wat correspondentie. Brieven uit het jaar 1878, 1890 en 1906. Een hele reeks pachtboekjes en agenda's verspreid over verschillende (maar niet opeenvolgende) jaren vanaf 1888 tot 1975 en een map met allerhande rekeningen vanaf 1957. Ze bewaarde ook twee landbouwdagboeken uit het jaar 1985 en 1993 waarin alle gebeurtenissen in verband met de landbouwactiviteiten staan genoteerd. Wanneer er werd gezaaid, bemest of geoogst. Het is uitzonderlijk om nog een familie te vinden die al 10 generaties op dezelfde boerderij actief is. Vaak gebeurt het dat de kinderen de hoeve overnemen, maar daarom niet de landbouwactiviteiten en zeker al niet de papieren die verband houden met deze activiteiten. Meestal werden die vernietigd of weggegooid.

Familie Ruison

Een ander archief in Heers is dat van Jean Ruison. Het familiebedrijf Ruison werd opgericht in 1912 door notaris Joseph Ruison, die na de Eerste Wereldoorlog met de eerste laagstamplantage in België startte. Het bedrijf omvatte een zeer grote aanplanting van fruitbomen, vooral perenbomen met als variëteiten Durondeau, Doyenné en Bon Chrétien William. Vanaf 1919 werd de boerderij uitgebaat door zijn zoon Jacques Ruison en schoonbroer Victor Ramael. Naast de fruitteelt startten zij in de periode 1950-1960 ook nog tomatenserres op. Vanaf 1961 werd het bedrijf uitgebaat door Jacques Ruison in samenwerking met zijn drie zonen. Het bedrijf omvatte toen een zeer grote aanplanting van fruitbomen. Vanaf 1975 nam Jean Ruison, zoon van Jacques Ruison, het verder over. Vanuit de activiteiten van zijn landbouwbedrijf, bewaarde Jean Ruison twee dozen met documenten sinds de jaren 1970. Dagboeken sinds 1961 over de akkerbouw, tarwe, bieten, bonen, cichorei en vlas, alle facturen vanaf 1980 en sinds 1990 hield hij elke dag nota van de barometer.

Familie Robyns

Nog een archief in Heers vonden we bij Jef Robyns. Zijn vader startte als graanontvanger van Heers. In 1962 zette zijn zoon Jef Robyns dit verder als zaakvoerder. Na verloop van tijd werden de veevoeders en meststoffen ondergebracht in het dorp Veulen en baatte Robyns vanaf dan het Aveve centrum in Heers uit. Jef

Robyns filmde sinds de jaren 1950 alles in verband met landbouw. Hij bewaart ongeveer 4 à 5 filmrollen met allerhande thema's, van veeprijs kampen, de betogingen in Geel, tot de landbouwer die zijn akker bewerkt met kar en wel. Hij filmde voornamelijk in Haspengouw en Noord-Limburg. Jammer genoeg werden deze filmrollen weinig tot niet gestructureerd geordend en beschreven. Nergens werd nota gemaakt van het jaar waarin de film werd gemaakt of welk thema de film belicht. Ook de condities van bewaring voorspellen weinig goeds voor de nabije toekomst. Meneer Robyns maakte wel duidelijk dat hij zijn verzameling niet zomaar teloor wil laten gaan en daarom graag advies kreeg voor het bewaren van zijn archief. Hij wenst dit ook te digitaliseren daar hij beseft dat de huidige dragers geen eeuwig leven beschoren zijn. Verder bewaarde hij een groot aantal foto's en dia's vanaf 1938 en hield hij ook een aantal pachtboekjes van zijn grootvader bij.

Familie Smeers-Falise

De familie Smeers-Falise uit Aalst-Brustem hield allerhande documenten bij die voor hen, niet alleen vanuit hun landbouwactiviteiten, maar die ook vanuit mr. Smeers zijn functie bij de Boerenbond, belangrijk leken. De boerderij van de familie Falise is al een tweetal eeuwen in handen van de familie. Begin twintigste eeuw woonden Camiel Falise en Maria-Angelina Ruppel op de boerderij. Zij waren actief in de akkerbouw en teelden suikerbieten, granen en tarwe en bezaten ook koeien en varkens. Wanneer hun dochter, mevr. Falise, trouwde met Max Smeers, woonden zij mee in het ouderlijke huis. In 1955, zetten zij samen met de ouders de landbouwactiviteiten verder. Max Smeers werd in 1971 senator voor de CVP en in 1989 ondervoorzitter van Boerenbond. Omwille van zijn politieke activiteiten werden de landbouwbezigheden afgebouwd en beperkt tot akkerbouw. Momenteel is de boerderij in handen van een vennootschap tussen hun kinderen. Zij bewaren 5 mappen met daarin het Verslagboek voor bestuurs- en ledenvergaderingen van de boerengilde van Aalst-Brustem uit 1959, diverse pachtboekjes en foto's. Mr. Smeers hield ook verslagen van de landbouwkamer bij, documenten in verband met de landbouweconomie en de oprichting van het conservenbedrijf Nolico N.V.

Familie Paesmans-Lenaerts

Ook de familie Paesmans-Lenaerts hield 1 grote doos archiefdocumenten in verband met hun landbouwbedrijf bij, ofschoon zij ook veel familiestukken bewaarden. Deze familie bezat een boerderij in Nieuwerkerken sinds het jaar 1925. Alouis Paesmans startte de landbouwactiviteiten in 1925, in 1965 nam zijn zoon, Remi, 4de uit een gezin van 7, de boerderij over samen met zijn vrouw, mevr. Lenaerts. Hun landbouwactiviteiten bestonden voornamelijk uit het houden van vee, varkens en vleeskoeien en ook een aantal hectaren fruitteelt (appels en peren). In 1997 ging Remi Paesmans op pensioen en liet hij het bedrijf over aan zijn oudste zoon. De grond werd verdeeld onder hun drie kinderen. De familie bewaarde een aantal originele stukken zoals een "koeiendagboek", waarin vanaf 1940 alle namen van de aanwezige koeien op de boerderij werden opgeschreven, wanneer zij drachtig waren, wanneer hun kalfjes werden geboren en wanneer de runderen naar het slachthuis werden gebracht. Zij bewaarden ook een tamelijk consistente boekhouding tussen 1938 en 1997 evenals de loonfiches en het personeelsregister vanaf 1965. De familiestukken bestaan voornamelijk uit een verzameling correspondentie en foto's.

Familie Coenegrachts-Moors

In Riemst hadden we contact met de familie Moors, een landbouwfamilie uit Vlijtingen en Vroenhoven. André Moors en zijn vrouw richtten hun boerderij op langs de Maastrichtsesteenweg in Vroenhoeven in het jaar 1928. Het was een gemengd landbouwbedrijf met ongeveer 40 hectare akkerbouw en veeteelt bestaande uit melkkoeien en varkens. In het jaar 1965 nam hun zoon, Jean Coenegrachts, het bedrijf over. Sinds 1998 is de boerderij in handen van zijn zoon Peter. Mevr. Moors bewaarde zowat alles dat verband hield met hun landbouwbedrijf. Hun persoonlijk archief bestaat uit een drietal grote dozen met een aantal persoonlijke documenten zoals briefwisseling die ze echter liever niet laat inkijken. We hadden wel inzage in alle betaalde pachten sinds 1941, huishoudboeken vanaf 1958, betalingen aan het personeel, facturen allerhande, nota's in verband met gebruikte veevoeders, rekeningen van het leveren van aardappelen aan Star Potato, etc.

Familie Palmans

De familie Palmans bezit sinds het begin van de twintigste eeuw een hoeve in Val-Meer. Het is een gemengd landbouwbedrijf met akkerbouw en veeteelt. In 1976 overleed de vader van mr. Palmans, waardoor zijn moeder en de kinderen genoodzaakt waren de boerderij verder te zetten. Tot vandaag wordt er geboerd, weliswaar op kleinere schaal. Er wordt nog steeds een twintigtal hectare bewerkt. De heer Palmans verzamelt ook sinds de jaren 1980 allerlei documenten in verband met landbouw, maar toch komt een groot deel van zijn verzameling uit de landbouwactiviteiten van de familie; zoals een aantal pachtboekjes die de periode tussen 1902 en 1944 bestrijken, foto's en allerlei boekhoudkundige stukken. Uit interesse verzamelde hij allerhande landbouwdocumenten uit de streek van Riemst, zoals registers van rundveekeuringen tussen 1963 en 1975, affiches van veetentoonstellingen en prijskampen, stamboeken van fokvee, rekeningen van de hoefijzers van paarden in 1894, bewijsschriften van melkopbrengsten tussen 1944 en 1952 en verdere documentatie.

Familie Monard-Martin

Via het kasteel van Heks werden we door de verantwoordelijke van de plantendagen, mevr. Netta Proper, in contact gebracht met de familie Monard. De familie Monard-Martin pacht de hoeve van het kasteel sinds 1911. De grootvader van mevr. Martin, Victor Martin, startte hiermee. In 1955 nam de zoon van Victor Martin deze activiteiten over. Zijn dochter zette de landbouwactiviteiten samen met haar man, Sylvain Monard verder. Uiteindelijk wordt dit bedrijf nu verder uitgebaat door hun zoon. Aanvankelijk bestonden de landbouwactiviteiten voornamelijk uit akkerbouw en veeteelt, nu wordt enkel de akkerbouw verder gezet. Mevr. Martin hield 2 oude fotoalbums uit het jaar 1955 bij met allerhande foto's over de oogst van de bieten, gerst, vlas en de prijskampen van de stieren. Ze bewaarde eveneens een video opname met betrekking tot hun landbouwactiviteiten uit het jaar 1957. Verder hield ze 3 notitieboeken van haar vader bij uit de jaren 1952 tot 1958. Hierin staan diverse aantekeningen over wat er op de boerderij werd gedaan; hoe en wanneer er bemest moest worden, welke dieren er werden aangekocht of verkocht en de aantekeningen van de lonen.

Familie Peumans

De Heemkunde kring Gogri uit Riemst bracht ons op de hoogte van het Archief Piet Peumans. Piet Peumans was ere-gewestelijk ontvanger van de gemeente Riemst en zoon van landbouwer Antoon Peumans. De familie Peumans heeft een lange traditie van landbouwers op de hoeve de 'Oude Winning' of de "Kuesses winning".

Deze boerderij is in handen van de familie sinds het begin van de vijftiende eeuw. Albert Peumans, broer van Piet Peumans zette in de twintigste eeuw deze hoeve verder. Wanneer hij overleed, bewaarde Piet Peumans een groot aantal documenten in verband met de landbouwactiviteiten. Verder verkreeg Peumans heel wat archieven van landbouwbedrijven in de omstreken van Riemst die werden stopgezet. De verzameling omvat een vijftigtal familiearchieven uit de kleine dorpjes en gehuchten van de gemeente Riemst. Na zijn dood werd dit ongeveer zestig dozen tellende archief, overgedragen aan de Heemkunde kring Gogri die het momenteel nog aan het inventariseren is. Miep Peumans, dochter van Piet Peumans, bewaarde uit het archief van haar vader alle documenten die verband houden met de hoeve van de familie. Dit zijn documenten zoals het testament van rentmeester Christiaenus Peumans uit 1729, het "Register der erven uit 1740", een register van betalingen van landen en venten tussen 1766 en 1775, het Pachtboek van Jean Meers uit 1799, "Pachtlanden, erflanden en venten" uit 1804, het pachtboek van Elisabeth Peumans uit 1820 en de huren van de knechten en meiden uit 1820. (Bijlagen 2,3 en 4)

Familie Jammaers

Ook de Provinciale bibliotheek Hasselt werkte mee aan het project "Binnen Bij Boeren". Het familiearchief van de familie Jammaers uit Zepperen werd aan de Hasseltse Provinciale bibliotheek aangeboden door één van de nazaten van de familie die geen interesse had om dit archief blijvend te bewaren. Het archief bestaat uit allerhande familiedocumenten waaronder ook stukken die niets met landbouw te maken hebben, zoals ontvangstbewijzen van eucharistievieringen, liederenteksten en militaire zakboekjes. De stukken die over landbouw handelen zijn ondermeer rekeningboekjes in verband met erfpachten, lonen van de knechten en aantekeningen over de oogsten. Ook werkrekeningen van de smidse vanaf 1883 zijn in het archief opgenomen. Een ander archief in het bezit van de Provinciale bibliotheek Hasselt is dit van de Kantonale Paardenverzekering 'de Voorzorg' vanaf 1917.

Familie Knaepen

De vroegere bibliothecaris van de Provinciale bibliotheek Hasselt, Camiel Stevaux, bewaarde uit persoonlijke interesse heel wat archieven. Één hiervan werd aan de heer Mark Duser uit Sint-Truiden geschonken omwille van diens interesse in landbouwgeschiedenis. Het archief Knaepen bestaat uit een aantal pachtboekjes van de jaren 1914-1965, allerhande rekeningen, verzekeringen en nota's over de oogst. (Bijlagen 5,6 en 7)

Familie Bruyninckx

Ook uit andere regio's dan Haspengouw kwamen reacties. Vanuit het Hageland, in de gemeente Molenbeek-Wersbeek kregen we de reactie van de familie Bruyninckx die een fruitteeltbedrijf uitbaten. De familie Bruyninckx startte hun landbouwbedrijf in 1940. Aanvankelijk was dit een gemengd landbouwbedrijf. Pas in het jaar 1960 schakelden zij volledig over op fruitteelt. In 1972 zette hun dochter, Hilda Robyns, het fruitteeltbedrijf verder. Sinds 1972 noteert mevrouw Robyns wat er elke dag geplukt werd aan fruit, van bessen, pruimen, peren tot appels en dit nog van alle variëteiten afzonderlijk. Bijvoorbeeld alle aantallen van de appels van cox, boscoop, Golden Dorshaag I, Dorshaag II, Dorshaag III of pruimen Doullens, Hatif of Conducta. Hoeveel er werd verkocht en aan welke prijzen. Na elk jaar maakte zij hiervan een ook een jaaroverzicht.

Familie De Brabandere

Vanuit Bavikhove reageerde een landbouwer, actief op het Hof ter Coutere, dat ook zij interessant archief hadden bewaard. Zij bleken een groot aantal pachtboekjes en interessante foto's bewaard te hebben vanaf 1940. Helaas konden zij vanwege een aantal professionele perikelen niet verder meewerken aan dit project.

Familie Versyck

In het dorp Zuienkerke dicht tegen de Belgische kust, kwam ook een interessant archief te voorschijn van de familie Versyck. Zij verkregen van de Commissie Openbare Onderstand na de crisis van de jaren 1920 een nieuwe hoeve, het hof "Groot Schoeringe". Vanaf 1929 zetten Alfons Versyck en Bertha Marschalen hun landbouwactiviteiten daar verder. De boerderij is stopgezet in het jaar 1995. De uitbating van het bedrijf bestond uit vee, paarden, voedergewassen voor dieren en voederbieten. Van dit landbouwbedrijf zijn documenten zoals de hoeveboeken vanaf 1941 bewaard (Bijlage 9), waarin de gewassen, zaaitijd, bemesting en opbrengst werden opgetekend. Eveneens bleven de teeltplannen vanaf 1969 en dagboeken vanaf 1954 bewaard.

Familie Matheï

In 1947 startte Emiel Matheï samen met zijn vrouw een fruitteeltbedrijf. Ze hadden ongeveer een achttal hectare hoogstambomen, hoofdzakelijk appels, maar ook een deel peren. In 1972 startte ook zijn zoon, Michel Matheï, in het bedrijf. In 1986 nam hij, samen met zijn broer, het fruitteeltbedrijf dan volledig over. Sinds 1992 is het bedrijf gescheiden in twee BVBA's, fruitverwerking en fruitteelt. Er werd toen met 4 mensen gewerkt. In 2005 nam de zoon van Michel Matheï de zaak over. De gebouwen van het verwerkingsbedrijf werden helaas verkocht en momenteel wordt er gezocht naar een nieuwe verwerkingslocatie. Sinds de oprichting van het bedrijf hield de familie Matheï vrijwel alle papieren bij in verband met het fruitteeltbedrijf. Wegens de drukke periode van de appeloogst, is het echter nog niet mogelijk geweest om alles grondig door te nemen. Na een kortstondige inzage, kwamen vooral zaken naar boven zoals; 1 map met rekeningen over siroperie, prijzen van de stroop/kilo, 15 mappen met verslagen van de veiling van Sint-Truiden vanaf 1960, 1 boek met het gebruik van de gronden in de winter van het jaar 1957 en de leveringen van appel- en pruimenkisten vanaf 1945. Het is pas mogelijk om dit archief van naderbij te bekijken begin november.

5. Ontsluiting

De zoektocht naar landbouwarchieven bij particulieren in Haspengouw gedurende de voorbije maanden leverde een aantal waardevolle archieven op. De eigenaars werden bewust gemaakt van het belang van hun archief. Dat was een eerste stap in dit project. Een tweede stap betrof de ontsluiting van dit cultureel erfgoed. Een eerste resultaat op dit vlak is een gedigitaliseerde weergave en beschrijving van de meest waardevolle archieven in Archiefbank Vlaanderen. Archiefbank Vlaanderen registreert Vlaamse private archieven. In deze databank wordt een overzicht aangeboden van persoons-, familie- en organisatiearchieven. Deze archieven zijn via de website van Archiefbank Vlaanderen voor iedereen toegankelijk. De expertise van Archiefbank Vlaanderen hielp ons om een nauwkeurig overzicht te geven van de Vlaamse archieven van landbouwfamilies. Op die manier kunnen ook deze unieke stukken binnen het bereik van iedereen gesteld worden.

Tijdens het project werd ervoor geopteerd om geen tussentijdse lezingen te houden. Pas na afloop kon bekeken worden wat de potentie was van de gevonden stukken. Met de aanzienlijke hoeveelheid verzameld materiaal is het weliswaar mogelijk een infosessie of lezing te houden. Daarin kan een diepgaande en vergelijkende studie van de archiefdocumenten worden gepresenteerd. Tijdens de rondetafel van het CAG op 30 november 2007 zal een eerste verslag van het project "Binnen bij boeren" worden gepresenteerd.

Gezien de moeizame start en trage respons op de oproep werd ook geen rondreizende tentoonstelling georganiseerd. Hiervoor was immers voldoende origineel archiefmateriaal nodig, materiaal dat pas in een later stadium beschikbaar zou komen. Daarom werd vanuit dit project, als alternatief, meegewerkt aan de tentoonstelling "Appels met zwembandjes" in het Stedelijk Museum van Sint-Truiden, een initiatief samen met de erfgoedcel Sint-Truiden. Via dit netwerk kwamen we in contact met heel wat fruittelers uit de regio en konden de doelstellingen van het project "Binnen bij boeren" verder worden gerealiseerd. Dat leverde verschillende interessante contacten op.

6. Conclusie

Na afloop van de eerste fase van dit “zoekproject” naar private landbouwarchieven kunnen we wel degelijk stellen dat landbouwers bij hen thuis zeker nog archief bezitten. Het is niet altijd even homogeen, samenhangend, omvangrijk of historisch waardevol, maar de oogst is toch zeer rijk geworden. Misschien tegen alle verwachtingen in. Al lieten de buitenlandse voorbeelden vermoeden dat ook hier in Vlaanderen nog heel wat te ontdekken viel.

Cruciaal voor dit project was de hulp en introductie van velen. De rol van de landbouworganisaties was zeer belangrijk om het vertrouwen van de landbouwers te winnen. De rondzendbrief van Boerenbond was hierbij onontbeerlijk. Pas na deze introductie werden de oproepen zeer talrijk. Spijtig genoeg werd deze brief pas in een latere fase van het project verzonden. In elk geval werd via dit project de brede landbouwsector op een directe manier gesensibiliseerd en gewezen op het belang van hun bedrijfs- en familiearchieven en het eigen culturele erfgoed. Niet allen in Haspengouw maar ook elders in Vlaanderen. De respons vanuit de sector toont aan dat er wel degelijk interesse voor is.

Hoe waardevol zijn nu de archieven en collecties die de voorbije maanden in kaart zijn gebracht? Niet alles was even belangrijk en van grote waarde voor historici en erfgoedzorgers, maar we kunnen zeker stellen dat een aantal archieven en collecties, en bijhorende stukken zoals landbouwfoto's, films, dagboeken, nota's in verband met opbrengsten en pachtboekjes uniek zijn. Zeker de archieven van de families Peumans, Robyns en Moïes zijn opmerkelijk. Ze vertellen veel over het sociaal-economische en culturele leven van boerenfamilies en hun bedrijf. Dergelijke stukken zijn ook niet zomaar terug te vinden in de gekende archiefinstellingen.

Het opsporen, registreren en ontsluiten van deze archieven via Archiefbank Vlaanderen was tijdrovend. Maar in feite is dit slechts een eerste stap in het “beschermen” van deze archiefbestanden. Een aantal eigenaars polste naar mogelijke bewaarplaatsen. Opvallend was ook de terughoudendheid om de landbouwarchieven en de bijhorende financiële stukken over te dragen naar publieke archiefinstellingen, zoals stads- en rijksarchieven. Verschillende keren werd de vraag gesteld of het Centrum Agrarische Geschiedenis zou kunnen dienen als bewaarplaats. Deze boot werd afgehouden. CAG is geen bewaarinstelling en beschikt ook (voorlopig) niet over de infrastructuur om dat te zijn. Sommige eigenaars of archiefvormers vroegen advies om de collectie te digitaliseren (bijvoorbeeld de filmopnames). In een mogelijke tweede fase kan dit verder worden opgenomen. Gezien het relatieve succes van “Binnen bij boeren” in Haspengouw lijkt het ons aangewezen om de speurtocht naar landbouwarchieven bij boeren thuis verder te zetten en eventueel een vervolgtraject in een andere regio te ontwikkelen. Mogelijkheden zijn de Vlaamse Ardennen, het Pajottenland, het Meetjesland, etc. Een nauwe samenwerking met de landbouworganisaties is dan opnieuw aan te bevelen, alsook een duidelijk partnership met lokale erfgoedverenigingen en de plaatselijke of regionale erfgoedcel. In elk geval zal de volgende maanden vanuit de structurele werking van het Centrum Agrarische Geschiedenis dit project (en dan vooral in Haspengouw) actief worden verder voortgezet. De zoektocht naar private landbouwarchieven is immers nooit afgelopen...

Bijlage 1: Rondzendbrief Boerenbond

BOERENBOND
BEROEPSWERKING
DIESTSEVEST 40 – 3000 LEUVEN
TEL. +32(0)16 28 61 01 – FAX +32(0)16 28 61 09

Aan de voorzitters, secretarissen en bestuursleden van de Landelijke Gilden en Bedrijfsgilden van de gemeenten Landen, Sint-Truiden, Wellen, Heers, Kortesseem, Borgloon, Tongeren, Riemst en Voeren.

LEUVEN, 23 JULI 2007

BETREFT : UW MEDEWERKING GEVRAAGD VOOR HET PROJECT BINNEN BIJ BOEREN: OP ZOEK NAAR ARCHIEF IN HASPENGOUW

Beste

Het Centrum voor Agrarische Geschiedenis (CAG) heeft een project opgestart om landbouwarchieven te inventariseren. Dit onder de titel: *binnen bij boeren: op zoek naar archief*. “Dit project loopt in samenwerking met o.a. Boerenbond en de Landelijke Gilden.

Tot op heden kregen boer, boerin en hun landbouwonderneming als archiefvormers weinig aandacht van de lokale en nationale archiefinstellingen. En dat is jammer, want de Vlaamse landbouw heeft een rijk en boeiend verleden. Alle sporen daarvan zijn een belangrijk onderdeel van het Vlaamse culturele erfgoed en mogen zeker niet verloren gaan.

Daarom start het Centrum Agrarische Geschiedenis met het project *Binnen Bij Boeren*, een zoektocht naar vergetenarchieven van landbouwbedrijven in de regio Haspengouw. Ze willen dezearchieven en hun bijhorende documentatie in kaart brengen omdat ze een belangrijke aanvulling zijn op de al bestaande archiefcollecties. We denken hierbij aan dagboeken, briefwisseling, notitieschriftjes, pachtrekeningen, bouwplannen, bedrijfsboekhouding. Maar ook foto's, filmpjes, krantenartikels of allerhande losse documenten zijn welkom. Centraal staat de landbouwer, zijn gezin en het boerenbedrijf met zijn socio-economische en technologische ontwikkelingen. Dezearchieven vormen immers een belangrijke bron voor het agrarische en culturele erfgoed. Ze tonen namelijk de grote rol aan die de landbouwers tot op de dag van vandaag spelen. Met dit project willen we vermijden dat het erfgoed van land- en tuinbouwers zou verdwijnen. Ons project heeft niet als doel dearchieven onder te brengen in een archiefinstelling, maar wel om een idee te krijgen van wat bewaard is gebleven. Zo kunnen we de meest historisch waardevolle archiefstukken digitaliseren en eventueel online presenteren.

Graag zouden wij uw medewerking willen vragen. Als voorzitter, secretaris of bestuurslid van de Landelijke Gilden of bedrijfsgilden zijn wij ervan overtuigd dat u een goed zicht heeft op waar er zich dergelijkearchieven zouden kunnen bevinden. Tevens kunt u in uw afdeling leden hierover aanspreken. Mocht u zelf over materiaal beschikken of personen kennen die nuttige info hebben, dan vragen wij u om contact op te nemen met Sabine Daenens, Centrum Agrarische Geschiedenis. sabine.danenens@cagnet.be of 016/32.35.41 – 0485/62.20.72. Of zie ook www.cagnet.be.

Wij danken u bij voorbaat voor uw medewerking.

PETER BRUGGEN
DIRECTEUR BEROEPSWERKING
E-MAIL PETER.BRUGGEN@BOERENBOND.BE

Bijlage 2: Projecttekst Binnen Bij Boeren en bijhorende foto.

Binnen bij Boeren

Centrum Agrarische Geschiedenis

Indien u meer informatie wil over dit project of indien u wil meewerken, neem dan contact op met:
Sabine Daenens, Centrum Agrarische Geschiedenis.
sabine.danenens@cagnet.be of 016/32.35.47 – 0485/62.20.72.
Of zie ook www.cagnet.be

Wanneer men denkt aan landbouwgeschiedenis wordt dit al vaak geassocieerd met tractoren, bouwvallige stallen en 19de eeuwse boerenhoven. Natuurlijk is er meer dan dat, denk maar aan hoe boeiend het dagdagelijkse leven van het landbouwgezin kan zijn. Maar hoe zag dat er voor henzelf dan uit? Hielden boeren aantekeningen bij in een dagboek? Schreven ze jaar na jaar de opbrengst van hun akkers en boomgaarden op? Noteerden ze dagelijks de prijzen op de veiling? We weten het niet.

Tot op heden kregen boer, boerin en hun landbouwenderneming als archiefvormers weinig aandacht van de lokale en nationale archiefinstellingen. En dat is jammer, want de Vlaamse landbouw heeft een rijk en boeiend verleden. Alle sporen daarvan zijn een belangrijk onderdeel van het Vlaamse culturele erfgoed en mogen zeker niet verloren gaan. Daarom start het Centrum Agrarische Geschiedenis met het project Binnen Bij Boeren, een zoektocht naar vergeten archieven van landbouwbedrijven uit de regio Haspengouw. We willen deze archieven en hun bijhorende documentatie in kaart brengen omdat ze een belangrijke aanvulling zijn op de al bestaande archiefcollecties. We denken hierbij aan dagboeken, briefwisseling, notitieschriftjes, pachtrekeningen, bouwplannen, bedrijfsboekhouding. Maar ook foto's, filmpjes, krantenartikels of allerhande losse documenten zijn welkom. Centraal staat de landbouwer, zijn gezin en het boerenbedrijf met zijn socio-economische en technologische ontwikkelingen. Deze archieven vormen immers een belangrijke bron voor het agrarische en culturele erfgoed. Ze tonen namelijk de grote rol aan die de landbouwers tot op de dag van vandaag spelen. Met dit project willen we vermijden dat het erfgoed van land- en tuinbouwers zou verdwijnen.

Ons project heeft niet als doel de archieven onder te brengen in een archiefinstelling, maar wel om een idee te krijgen van wat bewaard is gebleven. Zo kunnen we de meest historisch waardevolle archiefstukken digitaliseren en eventueel online presenteren. "Binnen bij boeren" verloopt met financiële steun van de Vlaamse Overheid en met de Landelijke Gilden, Boerenbond, Culturele biografie Vlaanderen en het Openluchtmuseum Bokrijk als partners.

Bijlage 3: Verschenen in de landbouwers: Drietandmagazine

Binnen Bij Boeren: Op zoek naar archief

Wanneer men denkt aan landbouwgeschiedenis wordt dit al vaak geassocieerd met tractoren, bouwvallige stallen en 19de eeuwse boerenhoven. Natuurlijk is er meer dan dat, denk maar aan hoe boeiend het dagdagelijkse leven van het landbouwgezin kan zijn. Maar hoe zag dat er voor henzelf dan uit? Hielden boeren aantekeningen bij in een dagboek? Schreven ze jaar na jaar de opbrengst van hun akkers en boomgaarden op? Noteerden ze dagelijks de prijzen op de veiling? We weten het niet.

Tot op heden kregen boer, boerin en hun landbouwonderneming als archiefvormers weinig aandacht van de lokale en nationale archiefinstellingen. En dat is jammer, want de Vlaamse landbouw heeft een rijk en boeiend verleden. Alle sporen daarvan zijn een belangrijk onderdeel van het Vlaamse culturele erfgoed en mogen zeker niet verloren gaan. Daarom start het Centrum Agrarische Geschiedenis met het project Binnen Bij Boeren, een zoektocht naar vergeten archieven van landbouwbedrijven uit de regio Haspengouw. We willen deze archieven en hun bijhorende documentatie in kaart brengen omdat ze een belangrijke aanvulling zijn op de al bestaande archiefcollecties. We denken hierbij aan dagboeken, briefwisseling, notities, pachtrekeningen, bouwplannen, bedrijfsboekhouding. Maar ook foto's, filmpjes, krantenartikelen of allerhande losse documenten zijn welkom. Centraal staat de landbouwer, zijn gezin en

het boerenbedrijf met zijn socio-economische en technologische ontwikkelingen. Deze archieven vormen immers een belangrijke bron voor het agrarische en culturele erfgoed. Ze tonen namelijk de grote rol aan die de landbouwers tot op de dag van vandaag spelen. Met dit project willen we vermijden dat het erfgoed van land- en tuinbouwers zou verdwijnen.

Ons project heeft niet als doel de archieven onder te brengen in een archiefinstelling, maar wel om een idee te krijgen van wat bewaard is gebleven. Zo kunnen we de meest historisch waardevolle archiefstukken digitaliseren en eventueel online presenteren. Deze informatie zal ook breed toegankelijk gemaakt worden via de kanalen van Archiefbank Vlaanderen. www.archiefbank.be.

“Binnen bij boeren” verloopt met financiële steun van de Vlaamse Overheid en met de Landelijke Gilden, BB, Culturele biografie Vlaanderen en het Openluchtmuseum Bokrijk als partners.

Indien u **meer informatie** wil over dit project of indien u wil meewerken, neem dan contact op met: Sabine Daenens, Centrum Agrarische Geschiedenis. sabine.danenens@cagnet.be of (016)32 35 41 – (0485)62 20 72 of zie ook www.cagnet.be

Bijlage 4: Archief familie Peumans

- Schatting van het paard van Pieter Peumans op 22/11/1916

Bestatiging.

22/11/1916

Den jare 1900 zettien dertioze en twintigste november,
 ten verzoeks van den Heer Pieter Peumans,
 landbouwer en burgemeester, woonachtig te
 Heerdeken;

Heb ik, ondergetekende, Servais Lavenay,
 denwaarder bij de Rechtbank van eerste aan-
 leg te Tongeren, aldars woonachtig en gefa-
 stueerd;

In tegenwoordigheid van Stephanus Dreeba-
 leeuw, landbouwer en Willem Nijz nigelijks land-
 bouwer, beiden woonachtig te Heerdeken, begeven
 op de hoeve van den verzoeker, gelegen te Heerdeken
 op den Berg, alwaar ik de volgende bestatiging
 heb gedaan:

De verzoeker brengt voor een zesjarig
 rein paard, groot ongeveer 1.68 m, met een oog
 dat in mijne tegenwoordigheid de Heer Heerwi
 Klitten, Staatsreclart woonachtig te Riempt
 als schatter aangekeld, wa naumkeuring onder-
 zoek en meting, schat op de som van twee
 duizend franken.

Waarvan in tegenwoordigheid van de
 aangeekte getuigen de schatter en den eigenaar
 ik het tegenwoordig proces-verbaal heb opge-
 maakt en geteekend met de voornoemde getuigen
 en den schatter op datum als hierboven.

Waarvandaal: Lotter oekthien franken, 4 19.

Servais Lavenay

W. Nijz

H. Dreebaeleuw *H. M. Lijzen*

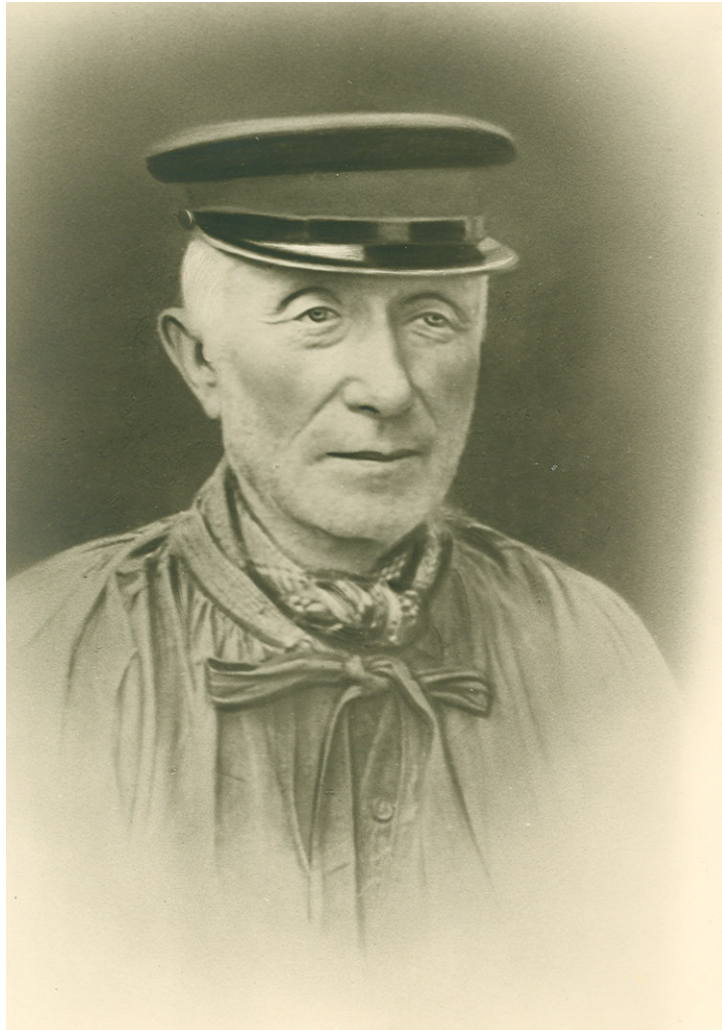
THOMAS DE DIVISION
 50
 C.
 FORMAAT ZEGEL

Servais Lavenay
 Luitier
 TONGRES

kostia:	
gez.	0.50
proc.verb.g.	0.00
vac.	5.63
ref.	0.37
reg.	2.40
reis.	0.50
	18.41.

Bijlage 5: Archief familie Peumans

- Jan-Peter Peumans (°1877) overgrootvader van Piet Peumans

Bijlage 6: Archief familie Peumans

- Aanvraag tot vergoeding voor oorlogsschade voor de Heer Willem Peumans van Herderen. 4/12/1919

Aan vraag tot vergoeding voor oorlogsschade door den Heer Peumans Willem van Herderen:		Heedst betaald	Waarde 31/7/14	waarde op het ogen- blik der weg- neming
1	Een ~~ol~~ weg genomen zonder betaling op negende Augustus 1914.		200	200
2	Een Vaars weggenomen zonder betaling op negende Augustus 1914.		200	200
3	Een varken weggenomen zonder betaling van 60 Kilogr op veertiende Augustus 1914		70	70
4	Vijfhonderd Kilogr hooi medegenomen, en aan de paard gegeven vijftiende en zestiende Augustus 1914.		40	40
5	Levenhonderd Kilogr hooi medegenomen, en aan de paard gegeven vijftiende en zestiende Augustus 1914		42	42
6	~~veertienhonderd en vijftig~~ Kilogr strooi afgeleverd in November 1914 (Gongeren stati) (12,50)		80	80
7	Een Pistool afgeleverd den 15 ^{de} Augustus 1914	-	?	?
8	Boete betaald voor niet aflevering van Wol in 1914.	-	12,50	12,50
9	Een traktoer beschadigt met of zelfs mede te werken in onkosten betaald voor herstel		106	106,00
10	Vier dagen gedwongen geweest van mede te varey tot driest zonder thuis te keeren in Augustus 1914.	-	150	150,
11	Huisverting voor vier Soldaten gedurende vier maanden in 1914	-	120	120
12	Een paard vierdagen gebeligt om koudstoffer bij te varey tot het op bouwen der militaire brakker.	-	60	60
13	Een rein paard op gevecht vier jaar oud in Augustus 1914	7500	7500	3000
14	Een merrie paard op gevecht elf jaar oud in Februari 1914.	1250	7550	3500 ~~3000~~
15	Honderd en zes Kilogr haver afgeleverd zonder vergoeding in November 1914.		21,20	21,20
		2750	4758,20	1608,70
Alsdus naar waarheid op gemakt te Herderen den 4 ^{de} November 1919.			2750,00	2750,00
de betangethobbenal			7408,20	4888,70

Bijlage 7: Archief familie Knaepen

- Toelating tot huisslaching 17/2/1944

MINISTERIE VAN LANDBOUW EN VOEDSELVOORZIENING

Toelating tot huisslaching 1

PROVINCIE		GEMEENTE	
<i>Limburg</i>		<i>Bonstun</i>	
Toelating verleend aan	<i>17/2/44</i>		
Adres	<i>Knaepen Gerard Dorp # Bonstun</i>		
Beroep	<i>Landbouwer</i>		
Nr van het dossier	<i>150</i>	Datum van aflevering :	<i>17/2/44</i>
Oormerk Nr		De Burgemeester (of zijn gevolmachtigde)	
Begeleidingsbrief Nr	<i>299044</i>	<i>[Handwritten Signature]</i>	

L. D. M. 1493

 Gemeentestempel

Nr 173181

Strook bestemd voor den rechthebbende op de huisslaching.

Bijlage 8: Archief familie Knaepen

- Rekeninguittreksel in verband met de levering van suikerbieten aan de Suikerfabriek Mellaerts in 1944-1945

(68)

Suikerfabriek Guillaume MELLAERTS & CIE F° B. 260
STAYEN-SINT-TRUIDEN

CAMPAGNE 1944 - 1945

Uittreksel der Rekening van Mijnheer Knaepen Gerard
 te Brustem

CREDIT			
Levering van	<u>7.670</u> Kgr. beeten. Gemiddelde rijkdom <u>17,14</u>		
	Basisprijs : fr. 320.00 de 15.50 % hetzij <u>377,73</u> fr. de 1000 Kgr.	<u>2.897</u>	<u>18</u>
Vervoerkosten : fr.	<u>8</u> op <u>1.120</u> Kgr. beeten	<u>8</u>	<u>96</u>
Ladingskosten : fr.	<u>2</u> op <u>6.550</u> Kgr. »	<u>13</u>	<u>10</u>
Vergoeding voor niet terugname van pulp			
TOTAAL FR.		<u>2.919</u>	<u>24</u>

DEBET			
Voorschotten			
Pulp :	<u>4.600</u> Kgr. gratis		
	<u>260</u> Kgr. aan fr. (taks inbegrepen)		
Totaal :	<u>4.860</u> Kgr. voor fr.	<u>24</u>	<u>57</u>
Beetzaad :	<u>7 1/2</u> Kgr. aan fr. <u>2240</u> + Taks	<u>175</u>	<u>60</u>
Meststoffen, intrest inbegrepen			
Kontrollkosten		<u>16</u>	<u>49</u>
Vrachtkosten : pulp			
		<u>216</u>	<u>66</u>
BETAALD VOOR SLOT VAN REKENING FR.		<u>2.702</u>	<u>58</u>

OVERDRACHTSTAKS

voor de fabriek 131,40 fr.

Ontvangen voor slot van rekening, ten akkoord met bovenstaande rekening

de som van twee duizend zeventienhonderd en twee frank 58 Centes

ST-TRUIDEN, den 31 JAN. 1945

Bijlage 9: Archief familie Knaepen.

- Voorbeeld uit het Pachtboek van het archief van de familie Knaepen uit de jaren 1922, 1923, 1924 en 1926.

Bijlage 10 : Archief familie Versyck

- Voorbeeld uit het Hoeveboek van 1941-1956

<u>Veeltindeeling</u>						<u>Veeltindeeling</u>								
Jaar	Perceel	Gewas	Laatyd	Bemesting	Oplengst	Aanmerkingen	Jaar	Perceel	Gewas	Laatyd	Bemesting	Oplengst	Aanmerkingen	
1949	1	flas		1000 kg. nitro			1956	1	Konin gers	24. Maart	kg. 150 kg.	227 kg 0.2		
	2	"				2		"	"	"	"	200 kg 9.2		
	3	"				3		"	"	"	"	185 kg a. n.		
	4	"		500 kg. Kossan		4		"	"	"	"	193 kg a. n.		
1950	1	tarwe		612 kg. am. nitro			1957	1				800 kg 8.7		
	2	"				2								
	3	"	Delela			3								
	4	"				4								
1951	1	gerst					1958	1						
	2	"				2								
	3	"				3								
	4	"				4								
1952	1	gerst	18-3-	779 kg			1959	Rasulbyg 5 maart of 6 maart				goedsteking kg. en kilo opbit 1959 gemet		
	2	"	"	760 kg		(Verslag 1 ^o partij.)								
	3	"	"	742 kg										
	4	"	20-3-	754 kg										
1953	1	nieuwe	Aprille	330 kg. a. nit. op gemet.		je stord veel te duure in laatste te veel gerslecht wegen veelgheid 30 kg op gemet	1955	1	Tarwe		200 kg. am nit) kg. 125 kg		prova partij	
	2	voort van	"	heft skel nitro gehad.				2	Tarwe		100 kg " " 15.3.55		gekapt met de hand	
	3	tarwe	"	kg. 80 kg. am nit. op gemet.				3	Tarwe		100 kg a. n.			
	4	Taut-en-schone	"	heft nitro gehad.				4	Tarwe		132 kg a. suif) kg. 150 kg			
1954	1			glas 2500 K		den uut sloeg was Hedelyk te wijng steh. byf	1956	1	Roeline, Elite	24 Maart	225 kg	kg. 150 kg.		Nieuw soort gers gerst op 26 Maart
	2			samengesteld				2	"		127 kg			
	3			van goud.				3	"		176 kg			
	4							4	"		132 kg			
1955	1	Tarwe	22 Dec	227 kg. a. n. i 150 kg		niek sling lastes	1956	5	"		125 kg			
	2	Tarwe		200 kg a. n. "				6	"		150 kg			
	3	Tarwe		185 kg				7	"		127 kg			
	4	Tarwe		192 kg							976 kg			

Private landbouwarchieven in Archiefbank Vlaanderen

1. Ingevoerd in Archiefbank Vlaanderen

Familie Coenegrachts – Moors

Veebedrijf: melkkoeien en varkens

Akkerteelt vnl. suikerbieten

Veel persoonlijke documenten die de familie liever niet laat zien.

- 1 map met informatiekaarten over de melkkoeien: koeieninseminaties, schema vaccinaties, aankoop koeien en geboorteaktes
- Bedrijvengilde Vlijtingen 1977
- 1 map met soorten gebruikte veevoerders
- 1 map met de prijzen van de landbouwmachines en hoevemateriaal
- 2 mappen met aankoopfacturen allerhande tussen 1951 en 1976
- 1 Notaboekje met betalingen aan het personeel
- 11 Pachtboekjes tussen 1969 en 1978
- 1 map met documenten Lilac met melkprijzen
- Huishoudboeken tussen 1958 en 1990
- 1 map met boekhouding over het maken van de schuur
- 1 doos met algemene boekhouding van het landbouwbedrijf
- 1 map met nota's over mestaankopen
- 1 map afrekeningen bij Star Potato - afrekeningen en opbrengsten aantal kilo's en misoogsten
- 1 map met belastingen en verzekeringen
- Betaalde pachten sinds 1941

Familie Jammaers

Familie archief Jammaers uit Zepperen

- Familiedocumenten oa. prentbriefkaarten, ontvangstbewijzen, bewijzen van erfpachtaflossingen
- Rekeningboekjes

1758-1936: notities in verband met de geldrenten, erfpachten, knechtenloon, paarden, dorsen en oogsten.

1695-1825: notities in verband met de familiefinanciën, knechtenloon, verbouwings- en andere onkosten band perkament, handschrift)

1777-1839: notities in verband met de familiefinanciën, onkosten, aanschaf aambeeld-blaasbalg en familiegebeurtenissen.

1728-1755: notities in verband met de familiefinanciën, klantenrekeningen en kerkmeesterrekening.

1718-1760: renten en pachten

1777-1849: Lenaerts, Vrijdaghs. Renten en pachten

1775-1849: Van Muysen, Vanoirbeek. Schatcedule van de dorpsmeester buitenkwartier te Zepperen en knechtenloon.

1754-1808: Jammaers. Cedula van de kerkmeester, klantenrekeningen, onkosten en remedies.

- Werkrekeningen Smidse: 1883-1895 / 1859-1870 / 1829-1837 / 1825-1833 / 1844-1848 / 1847-1853 / 1843 / 1870-1882 / 1794-1807
- Bidprentjes: 1853-1959
- De smedenfamilie Jammaers te Zepperen: Korte Biografische gegevens.
- Rekeningen
- Allerhande ondermeer wedstrijdutslagen duiven.

Paardenverzekering "de Voorzorg"

- Maatschappij van Onderlinge Bijstand tegen de sterfte onder de paarden: de Voorzorg 1902-1907
- Maatschappij van Onderlinge Bijstand tegen de sterfte onder de paarden: De Voorzorg 1941-1951
- Kantonale Paardenverzekering 'De Voorzorg' Rekening der ontvangsten en uitgaven voor het jaar 1942
- Kantonale Paardenverzekering 'De Voorzorg' gevestigd te Bilzen: Standregels
- Paarden door de Duitsers opgeëist in 1917 die verzekerd waren bij de Kantonale Verzekering 'De Voorzorg' Bilzen
- Maatschappij van Onderlinge Bijstand tegen verlies van landbouwpaarden: ontvangsbewijs.
- Bijlage tot het Belgisch Staatsblad d.d. 18 maart 1965
- Uittreksel uit het Staatsblad van 25 november 1910

Familie Knaepen

- Pachtboekjes tussen 1916 en 1942
- Pachtboekje van Knaepen Martinus tussen 1914 en 1952
- Pachtboekje van de Kerkfabriek van Opheers tussen 1926 en 1968
- Allerhande rekeningen vb. aankoop gras, tarwe, rogge, onderhoudswerken, besproeien van de akker
- Verzekeringen
- geboortekaarten van dieren vanaf het jaar 1943
- notaboekje met ondermeer fruitprijzen, recepten en onkosten uit 1932

Familie Moïes

- 1 map met allerhande rekeningen vb. de kostprijs van tractoren. Rekeningen beginnend op 14/4/1957 tot 2007
- Persoonlijke correspondentie uit het jaar 1878, 1890 en 1906
- 1 map met gedetailleerde financiële opbrengsten en kosten van de landbouwonderneming sinds 1975

- Pachtboekjes uit de jaren 1888, 1907, 1912, 1915, 1920, 1922, 1953, 1975
- Agenda's uit de jaren 1935, 1959, 1961, 1964
- Twee landbouwdagboeken uit het jaar 1985 en 1993
- Landbouwdagboek van de Heer Gilles Moens (1709-1780), de eerste eigenaar van de boerderij. Nota's tussen 1739-1766.

Familie Paesmans – Lenaerts

- Boekhouding vanaf 1938 tot 1997
- Loonfiches en personeelsregister sinds 1965
- Dagboek van de koeien sinds 1940. Alle namen van de aanwezige koeien op de boerderij opgeschreven, wanneer zij drachtig waren, wanneer hun kalfjes werden geboren en wanneer de runderen naar het slachthuis werden gebracht.
- Facturen van landbouwmachines en aankoop van gronden sinds 1938
- Familiecorrespondentie tussen 1920 en 1978

Familie Ruison

- Dagboeken met aantekeningen over de akkerbouw sinds 1961.
- Akkerbouw: tarwe, bieten, bonen, cichorei, vlas
- Sinds 1990 elke dag nota's van de barometer.
- Alle facturen sinds 1980

Familie Smeers – Falise

1 map met documenten in verband met politieke carrière en ondervoorzitterschap bij Boerenbond:

- Verslagen van de landbouwkamer sinds 1980
- Documenten landbouweconomie 1980
- Melkquota vanaf 1960
- Landbouwtellingen vanaf 1960
- Document in verband met de problematiek van de zelfvoorzieningsgraad
- Hormonenproblematiek
- Jaarverslag Lilac 1958
- Documenten in verband met de oprichting van de conservenfabriek NV Noliko in 1964
- Steunmaatregelen aan de landbouwers
- Hoeveverfraaiing
- Landbouwstatistieken tussen 1956 en 1985

1 map met documenten in verband met de landbouwactiviteiten:

- Alle facturen sinds 1980

- boekhouding vanaf 1957
- Documenten in verband met de landbouwvennootschap vanaf 1990
- Verzameling foto's vanaf 1940
- Bietenbons vanaf 1945
- Register met benaming en toehoren van de gronden in Aalst-Brustem uit 1946
- Verslagboek voor bestuurs- en ledenvergaderingen van de boerengilde van Aalst-Brustem 1959
- Notaboek met de beschrijving van de landbouw in Aalst-Brustem in 1907.
- Allerhande aantekeningen zoals het gebruikte zaaigoed, meststoffen en fruit rendabiliteit in de streek. Tussen 1946 en 1958
- 5 pachtboekjes sinds 1930

Archief Familie Monard

- 2 fotoalbums tussen 1945 en 1950 met betrekking tot de oogst van de bieten, gerst, vlas en de prijskampen van de stieren.
- Video opname uit het jaar 1950
- Notitieboeken met aantekeningen betreffende de bemesting, aankoop of verkoop van dieren, lonen.

Archief Familie Versyck

- Hoeveboek vanaf 1941-1955
- Hoeveboek vanaf 1957-1972
- Hoeveboek vanaf 1987-1993
- Teeltplannen vanaf 1969
- Dagboek van 1954
- Grondplannen 1965
- foto's vanaf 1945
- krantenartikelen

Archief Paul Palmans

Vanuit het landbouwbedrijf familie Palmans:

- 5 pachtboekjes 1902-1924.
- Bewijsschriften van melkopbrengst 1944-1952.
- Voorwaarden voor verkoop van suikerbieten 1949.
- 1 map met de verbrokkeling en verkaveling der landbouwgronden uit 1954
- 1 map met veeverzekeringen: Hasselt 1902-1977
- 1 map met aankopen vb. olie, aankopen landbouwmachines vanaf 1969
- Verbetering der rundveewassen > algemeen reglement 1864-1947.

Verzameld uit interesse:

- Rekeningen in verband met paarden 1894 vb. beslaan met ijzers.
- Belgische landbouwalmanak 1900
- Raiffeisenkas van Val-Meer vanaf 1915.
- Limburgsche Kredietbank Hasselt 1918-1919 in verband met Landbouw
- Paardenverzekering 1935-1976
- Stamboek Fokvee 1949 Hasselt
- Affiches van de stierenkeuringen vanaf 1950
- Lijst der goedgekeurde beren vanaf 1951
- Rundveekeuringen en prijskampen vanaf 1963-1975.
- Bedrag der vervoerskosten voor de stierenconcentratie te Tongeren in 1969.
- Provinciaal verbond der kweeksyndicaten van veekweeksyndicaat en onderzoek der melk voortbrengst van Borgloon: 1948-1955, Bilzen: 1948-1949, Tongeren 1946-1947, Herk-de-Stad 1952-1953
- Kalldata rood ras, wit ras in Haspengouw 1965-1969
- Uitslagen van het controlemerk op de vetmesting van varkens in de selectie mesterij.
- Veekweeksyndicaat Neerpelt: 1951-1952, Hasselt 1949-1950, Beringen 1922-1923, Peer 1947-1949, Maaseik 1929-1931, 1942-1943, 1952-1954
- Documenten in verband met het bietensyndicaat van Boerenbond
- Sint-Isidorus herverzekering van Limburg tegen de sterfte van Landbouwpaarden in 1963
- Allerhande facturen in verband met pluimveehouderij in de kempen 1961.
- Revue horticulture belge 1934-1937
- Jaarverslagen provinciaal comité melkkwaliteit Limburg tussen 1952 en 1968.

Archief familie Jef Robyns

- Verzameling foto's vanaf 1938
- 200 dia's van veeprijskampen, betogingen te Geel, ... vanaf 1950
- 4 à 5 filmrollen met allerhande thema's: ploegenwedstrijden, paard, kar en wel, veeprijskampen, betogingen, feestvergaderingen etc...
- Pachtboekjes van grootvader Robyns begin 1900

2. Nog in te voeren in Archiefbank Vlaanderen

Archief familie Peumans (nog in te voeren)

- Testament Heer Christiaenus Peumans rentmeester 1729
- Register der erven 1740
- Register betaelingen van eenige landen en venthen 1766 – 1775
- Register der erfgoederen Christiaenus Peumans 1758

- Pachtboek Jean Meers 1799
- Pachtlanden erflanden en venten 1804
- Pachtboek Elisabeth Peumans 1820
- 1820 Huren knechten en Meijden

Fonds Piet Peumans (nog in te voeren)

Inventaris verkregen van de heemkunde kring Gogri

Familie Bruyninckx (nog in te voeren)

- 1 fotoalbum in verband met het fruitteeltbedrijf uit 1990.
- drie schriften met aantekeningen wat er elke dag geplukt werd aan fruit; van bessen, pruimen, peren tot appels en dit nog van alle variëteiten afzonderlijk. Bijvoorbeeld alle aantallen van de appels van Cox, Boscoop, Golden Dorshaag I, Dorshaag II, Dorshaag III of pruimen Doullens, Hatif of Conducta. Hoeveel er werd verkocht en aan welke prijzen. Na elk jaar maakte zij hiervan een ook een jaaroverzicht.

Michel Matheï (nog in te voeren)

- 1 map met rekeningen over siroperie, prijzen van de stroop/kilo
- 15 mappen van de veiling van Sint-Truiden met verslagen vanaf 1960
- Balansen vanaf 1960
- Uitgevoerde behandelingen tegen kevers en de wollige bloedluis vanaf 1956
- 1 boek met het gebruik van de gronden in de winter van het jaar 1957.
- Leveringen van appel- en pruimenkisten vanaf 1945
- Boekhouding (nog geen exacte jaartallen hiervan)

Lijst met landbouwers met rechtstreeks of persoonlijk contact.

Beckers Emiel - Hoepertingenstraat 26 - 3840 Hoepertingen - 0495548569

Bels Luc - Brustemdorp 8 - 3800 St-Truiden - 0495549750

Biets Jo - Oude Katsei 79 - 3890 Gingelom – 011/88 59 90

Brone Arnold - Langesteeg 56 – 3700 Tongeren

Broers Theo - Bijsstraat 86 - 3790 Voeren – Moelingen – 04/381 01 27

Bruyninckx - Tiensebaan 39 - Molenbeek-Wersbeek

Coenen Jean - 101 Grootloonstraat - 3840 Borgloon -012/672303

Coenen Marcel – 119 Grootloonstraat - 3840 Borgloon -012/746269

Coenegrachts – Moors - Maastrichtersteenweg 69 - 3770 Vroenhoven – 012/45 15 71

Clerinx Bennie – 113 Grootloonstraat - 3840 Borgloon -012/745441

Creten Dave – Kasteelstraat 15 - 3840 Borgloon - 0475272361

Cuvelier Hugo - 28 Daelbroek - 3840 Borgloon - 012/744428

De Barrier - de heer Guido Durllet - Genendries 19 - 3770 Millen – 012/39 39 42

De Brabandere Frank – Hof Ter Coutere – Drieshoek 1 – 8531 Bavikhove – 056/72 61 05

De Borgtwinning - De Borgt 1 - 3832 Ulbeek-Wellen

De Boswinning – Nieuwstraat - 3832 Ulbeek-Wellen

De Canadawinning – Oeterslovenstraat - 3830 Wellen

De Sèrvoswinning - de heer en mevrouw Vrindts-Leonard - Genendries 20 - 3770 Millen – 012/23 20 84

De Smokkelhoeve - De Heer Pierre Theunissen - Lafelterweg 1 - Vroenhoven – 012/39 39 80

Debien Benny - Naamsesteenweg 372 - 3800 St-Truiden - 0477414992

Delmotte Rauoul – 15 Bommershovenstraat - 3840 Borgloon - 012/745053

Delmotte Jozef – 13 Harenstraat - 3840 Borgloon -012/742593

Deveux Koen - Oppenstraat 134 - 3512 Stevoort - 0497203638

Drillieux Serge - Ijzerwegstraat 5 - 3450 Geetbets – 011/781837

Dullaers Guy - Heurnestraat 37 - 3870 Vechmaal – 012/74 13 60

Everaerts David - D.V.Leeuwenstraat 10A - 3840 Borgloon - 0495547618

Euben-Noelmans Erwin - Viseweg 293 - 3700 Tongeren – 012/39 53 22

Fagard Jef - Luikersteenweg 525 - 3700 Tongeren – 012/23 14 93

Gielen Arthur - Tongersestraat 7 - 3870 Vechmaal – 012/74 13 26

Ghijsens Luc - Helshoven 6 A - 3840 Hoepertingen - 0496479839

Goffin Roger – 8 Benaetsstraat - 3840 Borgloon - 012/742981

Haesen Jean-Paul – 41 Haagsmeerstraat - 3840 Borgloon -012/742529

Jardin - Langesteenweg 56 - 3700 Lauw – 012/26 20 09

Jorssen P - Tongersestraat 2 - 3870 Vechmaal – 012/74 14 75

Jeuris Jos - Dorpstraat 79 - 3850 Kozen – 011/312413

Koenegrachts Paul – Bergstraat 10 – Val-Meer – 012/45 16 47

Leroy / Strauven – 19 Broekomstraat - 3840 Borgloon - 012/741703

Maes Steven - 29 Daelbroek - 3840 Borgloon

Mathei Michel – Daalstraat 17 – 3879 Klein-Gelmen – 011/48 67 87

Michaelhoeve - Philippe & Diane Moiës-Boussu - Opheersstraat 31 - 3870 Heers – 011/48 41 23

Monard Sylvain – Manshoven 1 – Borgloon – 012/ 74 11 92

Neven Guido - 66 Alfonsstraat – 3840 Borgloon - 012/672039

Nicolai Jo - Gorsemdorp 51 - 3800 St-Truiden - 0475450204

Nijssen Jaak - Veurzerveld 28a - 3790 Sint Martens Voeren – 04/381 03 11

Paesmans Remi en Maria Lenaerts – Grote straat 393 – Nieuwerkerke – 011/59 70 24

Palmans Paul - Bolderstraat 119 – 3770 Val-Meer

Peumans Miep - Genendries 38 - 3770 Millen

Picard Pierre - Sint Martinusstraat - 3870 Vechmaal

Renson Jean-Pierre - Heurnestraat 79 - 3870 Vechmaal – 012/74 13 57

Robyns Jef – Roppelaan 12 – 3870 Heers – 011/48 54 35

Ruison Jean - Steenweg 142 - 3870 Heers – 011/48 60 54

Schoels Walter – 39 Haagsmeerstraat - 3840 Borgloon -012/741347

Smeers Max - Borgwormsesteenweg 46 - Brustem – Aalst - 011/682437

Stulens Bert - 8 Bilgerweg - 3840 Borgloon - 012/745671

Swerts Diane - 2A Habrouckstraat - 3840 Borgloon -012/744341

Tilkens Manu – Erberstraat 31- 3800 St-Truiden - 0495934679

Vaes Karel - Helshovenstraat 16A - 3840 Hoepertingen - 0477500323

Van Eyck Frans - Sint Quirinusstraat 6 - Rukkelingen-Loon – 011/48 68 60

Vandormael – 37 Haagsmeerstraat - 3840 Borgloon - 012/741082